

SMS-je

nieuwsbrief van de Slochter Molen Stichting

Poldermolen DE RUITEN in Slochteren

Hoewel de naam van de molen doet vermoeden dat hij in Froombosch staat, is de 'standplaats' toch echt (nog net) Slochteren.

Als één van de drie, maakt hij deel uit van een -voor het noorden van ons land uniek- trio poldermolens aan de Groenedijk.

Eigenlijk van een kwartet, omdat vorig jaar ook Bakker's Molentje (een weidemolentje) bij De Ruiten, een plaatsje kreeg toebedeeld.

1786: Het jaartal dat in fraaie gestileerde cijfers in het riet op het achtkant staat vermeld, doet vermoeden dat deze molen al ruim 200 jaar de Ruitenpolder, van ruim 400 ha., zou hebben bemalen. Maar de jaartallen 1935 en 1975, die op de baard van de molen zijn aangebracht, vertellen een ander verhaal.

In 1935 werd de huidige molen op deze plek neergezet, nadat zijn 'voorganger' in 1934 door brand was verwoest. En die 'voorganger' had ook al een 'voorganger' gehad: de in 1786 gebouwde molen brandde af in juli 1854.

De Ruiten werd onder architectuur van Luitje Wiertsema uit Sappemeer, gebouwd door de molenmakers Dreise uit Woltersum en Harkstede, voor een totaalbedrag van f 6.420,94; aldus het Groninger Molenboek.

De molen deed voor 1935 dienst in de Zandwerfpolder onder Hellum, aan de zuidzijde van het Schildmeer; hij werd daar in 1935 afgebroken en voor het toenmalige waterschap De Ruiten herbouwd.

In 1963 brachten de molenmakers Doornbosch en Schuitema een nieuwe vijzel aan, die daarna tot in de jaren zeventig dienst deed. In die jaren verloor de molen, o.a. door de ruilverkaveling, zijn functie, met het gevolg dat die vijzel momenteel in zo'n erbarmelijke staat verkeert, dat hij niet meer met de draaiende molen kan meedraaien, maar jaren geleden al werd losgekoppeld.

Daarom zijn de vrijwillige molenaars, Henk Helmantel en Jakob Kuiper, erg blij met de positieve beschikking, die onlangs door de RACM, de rijksdienst belast met de zorg voor monumenten, werd afgegeven. (zie onder Het onderhoud, pag. 5)

Slochter Molen Stichting

Bestuur

voorzitter: dhr. J.J.A. Brekeling

secretaris: dhr. L. Groenewold

Hoofdweg 67, 9619 PB Froombosch

penningmeester: dhr. H.W. Helmantel

lid, tevens vice-voorzitter: dhr. B.H. Starke

lid, tevens voorzitter technische commissie: dhr. G. de Vries

Molens en Molenaars

Korenmolens

<i>Naam</i>	<i>Plaats</i>	<i>Telefoon</i>	<i>Molenaars</i>
Entreprise	Kolham	0598-397881	Hans Bergman
Stel's Meulen	Harkstede	050-4041826	Gerrit Tammenga Remy Strijbosch
De Windlust	Overschild	0598-395542	Marius Biesheuvel Lex van der Gaag

Poldermolens

Fraylemamolen	Slochteren	0598-422326	Roelof Beugel
De Groote Polder	Slochteren	0598-399191	Lammert Groenewold Henk Klöpping
De Ruiten en Bakker's Meulentje	Slochteren	0598-392413	Henk Helmantel Jakob Kuiper

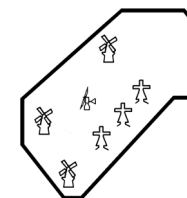
Colofon

Nieuwsbrief van de Slochter Molen Stichting

Jaargang 2, nummer 2, september 2008

Redactieadres: redactie@slochtermolenstichting.nl

Inleveren kopij: uiterlijk 1 maart 2009

Van het bestuur

Beste lezers van ons "SMS je"

Het is zomer en velen van ons hebben in deze periode hun vakantie gevierd.

Sommigen gingen naar het buitenland, anderen bleven in eigen land.

Tijdens onze vakantie zijn we een aantal dagen in Volendam geweest en zagen we groepen buitenlanders, met name bij de molen daar, vol verbazing foto's maken van de draaiende molen. In onze gemeente zijn molens onderdeel van het landschap en eveneens een bezienswaardigheid.

Gedurende de molendagen dit jaar bleek dat ook. Mede door de enthousiaste inzet van onze molenaars en van o.a. vrijwilligers van "Het Gilde" en Shantychor "De Raitvinken" te Harkstede

De restauratie van de molen in Kolham komt de komende weken in een beslissend stadium terecht.

In samenspraak met o.a. dorpsbelangen Kolham zullen we nog de nodige acties moeten ondernemen om de zaak financieel rond te krijgen.

Ik ga er vanuit dat deze opgave gezamenlijk tot een goed einde gebracht gaat worden.

Koos Brekeling

In dit nummer

<i>De "Entreprise"</i>	2
<i>Het onderhoud</i>	5 en 6
<i>Interview met oud-molenaar Janssens</i>	8
<i>Molengemeente Slochteren + Molenaars van De Ruiten</i>	7
<i>Molendagen in 2008 en 2009</i>	3
<i>Raadselachtige cirkel</i>	4
<i>Tuinema's Molen</i>	6
<i>Van het bestuur</i>	1
<i>Van de redactie</i>	8
<i>Windlust 150 jaar</i>	4

De "Entreprise"

De aanbesteding van molen *Entreprise* te Kolham is inmiddels achter de rug.

Vijf bedrijven zijn hiervoor benaderd en de laagste inschrijving betrof het molenmakersbedrijf Molema te Heiligerlee.

Momenteel is er overleg met Molema over de wijze waarop -en wanneer- dit grote project van start kan gaan.

Mede in verband met de hoogte van de inschrijvingen (waaronder dus die van Molema) is al wel duidelijk dat onze stichting energie moet steken in het vinden van aanvullende fondsen.

Wat wij hadden verwacht bleek ook uit te komen: de begroting waar onze subsidie-aanvragen op waren gebaseerd blijkt niet meer aan te sluiten met de huidige marktprijzen.

We zijn nu bezig om in goed overleg met de molenmaker te komen tot een haalbare fasering.

We gaan er van uit binnenkort aan u te kunnen melden met welke werkzaamheden kan worden begonnen.

Na alle voorbereidingen over een hele lange periode (vanaf juni 2000) ziet het er naar uit dat de eerste stap in het herstel nu voorzichtig wordt gezet.

Lammert Groenewold
secr. Slochter Molen Stichting

Slochter Molendag 10 mei 2008

Op zaterdag 10 mei werd de eerste Slochter Molendag in 2008 gehouden. Er kwamen weer enkele honderden bezoekers af op dit festijn bij de molens in Harkstede, in Overschild en bij de “driegang” aan de Groenedijk in Slochteren. Het weer was fantastisch en de bezoekers konden zich bij elke molen te goed doen aan lekkernijen, enthousiast worden over de uitleg van de molenaars en een kijkje nemen in de kap van de molens. Mede door de aanwezigheid van het Gilde van Slochteren en alle andere vrijwilligers is het een waar feest geworden.

De Ruiten controlepunt ANWB-fietstocht (8 juni 2008)

Ruim 300 deelnemers aan de ANWB-fietstocht waren te gast bij De Ruiten. Daar was door de organisatie een controlepunt ingericht en werden de deelnemers verrast met een “natje en een droogje”. Mede door het schitterende fietsweer was voor de fietsers, maar zeker ook voor de molenaars Roelof Beugel en Henk Helmantel, volop genieten.

Slochter Molendag 14 juni 2008

De 2^e Slochter Molendag in 2008 is gehouden op 14 juni en viel samen met Het Groninger Molenweekend. Het weer was ons redelijk goed gezind, zodat de molens volop konden draaien. Ondanks de persberichten en de advertentie, die is geplaatst in 't Bokkeblad, viel het aantal bezoekers ietwat tegen, maar dat mocht de pret niet drukken. Het thema van het Groninger Molenweekend was “Koren op de Molen” en naar aanleiding daarvan was Stel's Meulen in Harkstede op zondag 15 juni het toneel van Shantykoor De Raitvinken uit Harkstede. Hulde aan de molenaars Gerrit en Remy, die alles uit de kast hebben gehaald om van dit optreden een succes te maken en een flink aantal nieuwe donateurs te werven.

(kijk voor verslagen ook op onze website: www.slochtermolenstichting.nl)

Slochter Molendag 13 september 2008

Hoe succesvol deze dag zal verlopen is afwachten, maar de ervaring leert inmiddels dat het enthousiasme van onze molenaars garant staat voor weer een mooie molendag.

Molendagen in 2009

De Nationale Molen- en gemalendag wordt gehouden op 9 mei. Het Groninger Molenweekend vindt plaats op 13 en 14 juni. De Open Monumentendagen zijn op 12 en 13 september.

Noteer deze data alvast!

Windlust in Overschild 150 jaar

In 2009 bestaat molen Windlust 150 jaar en naar aanleiding daarvan zullen er diverse activiteiten worden georganiseerd op en rond deze molen. We houden u op de hoogte van de plannen.

Een raadselachtige cirkel te Overschild

Een spannend jongensboek? Nou nee, maar raadselachtig is het wel. Voor de deur van de molen Windlust verschijnt, door de erfverharding heen een bruine cirkel. Eerst nauwelijks zichtbaar, maar nu zeer prominent aanwezig. Het blijkt een stalen ring te zijn met een diameter van 133 cm een dikte van 1 cm en de breedte is minimaal 5 cm.

Wat is hier aan de hand? In de jaren '60 had de laatste beroepsmolenaar voor zijn veevoerhandel meer ruimte nodig. Daarom werd de maalstoel die onder in de molen stond verwijderd. Het zelf malen van veevoer was toch al niet lonend meer. Dus weg er mee!

Maar waar laat je de maalstenen, die al gauw een 600 kg. wegen. U begrijpt het al. Dhr. Van der Zwaag groef een flink gat voor de deur van de molen en wrikte met behulp van balken de stenen in dat gat. Hij vertelde me, dat hij hierbij zelf met een been bekneld raakte. De nabij wonende smid hoorde zijn hulpgeroep en wist hem onder de steen vandaan te krijgen.

Maar nu die cirkel. Om een maalsteen zit een stalen band (soms wel twee) gekrompen. Deze steen moet een zogenaamde 15der zijn. Het getal 15 geeft het aantal 'Amsterdamse voeten' van de omtrek aan. Dit komt overeen met een doorsnede van 133 cm. Het blijkt dat alleen de stalen ring zich op raadselachtige wijze omhoog werkt en de steen achter blijft.

Als ooit de erfverharding wordt vervangen, zou, naar mijn idee, de steen moeten worden opgegraven en ergens ten toon moeten worden gesteld.

Marius Biesheuvel

Het onderhoud

In deze rubriek wordt per molen een korte opsomming gegeven over het grotere onderhoud (gedaan en toekomstig), dat meestal door de molenmaker moet gebeuren.

De Entreprie zie hiervoor het artikel op pagina 2.

Stel's Meulen Op vrijdag 30 mei jl. werd, door molenmaker Doornbosch, (zoals in het vorige nummer al werd aangekondigd), de nieuwe lange spruit in de molen aangebracht. Deze 1200 kg.-zware balk is met behulp van een grote kraan op zijn plaats, dwars door de kap, gestoken.
De lange spruit maakt deel uit van de staartconstructie van de molen; deze constructie wordt gebruikt bij het kruien, het op de wind zetten, van de molen.

De Windlust Er is opdracht verstrekt aan molenmaker Jellema voor het vervangen van alle kammen (houten tanden) van het bovenwiel en die van de bovenbonkelaar.
Een aantal van deze kammen heeft het onlangs begeven, met als mogelijke oorzaak het optreden van een soort 'hout-moeheid'.

Fraeylemamolen Molenmaker Molema kreeg opdracht om de baard en een stormluis te vervangen. De baard is de naamplaat, die aan de voorzijde onder aan de kap is bevestigd. De stormluis bevinden zich aan de voorzijde in de kap, aan weerszijden van de askop.

De Groote Polder Naast een complete verbouwing wordt er het nodige reparatiewerk gedaan aan de vijzel en de bediening daarvan.

De Ruiten Op 30 juni jl. is door de RACM (de rijksdienst, belast met de zorg voor monumenten) de beschikking afgegeven, waarin een bedrag van ruim € 70.000,00 is toegezegd voor het aanbrengen van een nieuwe vijzel, het herstellen van wateraanvoer achter de molen en het aanpassen van de biotoop (zo mogelijk wegnemen van de belemmering van de windvang)

Bakker's Meulentje Inmiddels is rond het molentje een hekwerkje aangebracht, om bezoekers op veilige afstand te houden.

De romp van 'Tuinema's molen' in Slochteren

In het vorige SMS-je was een verkort artikel afgedrukt, van de hand van Andries Doorlag van de Historische Vereniging Slochteren/Schildwolde e.o. over de molenromp in Slochteren.

Op dat moment hoopte de historische vereniging er nog op dat men de plannen, die men had gemaakt om de romp van de slopershamer te redden, zou kunnen uitvoeren.

Maar halverwege de maand juni werd die hoop de grond ingeboord, door artikelen in het Dagblad van het Noorden ('Romp molen niet te redden') en 't Bokkeblad ('Restauratie molenromp Slochteren niet haalbaar').
Daarin werd melding gemaakt dat het College van B & W, na ingewonnen adviezen, het oorspronkelijke besluit om de molenromp te slopen, zou gaan handhaven.

De verwarring over de romp werd echter compleet door het bericht in het Dagblad van het Noorden van 9 augustus jl., dat de fractie van GroenLinks/D66 een 'ultieme poging doet om de molen aan de Korenmolenweg in Slochteren te behouden'.

Het mocht niet baten: een paar dagen later, dinsdag 12 augustus jl., viel het doek voor 'Tuinema', omdat er werd 'gehandhaafd'. De sloper deed vastberaden zijn grondige werk en een paar dagen later was er van de molenromp, die vele jaren gezichtsbepalend bij de entree van Slochteren stond, niets terug te vinden.

Molengemeente Slochteren

Trots staan de molens in Slochteren als een malend lint in de gemeente. Tientallen vrijwilligers hebben in de afgelopen decennia, met financiële ondersteuning van de lokale overheid, met veel enthousiasme gewerkt om dit belangrijke erfgoed in stand te houden.

De samenwerking tussen de gemeente en de Slochter Molenstichting is van belang voor het behoud van dit cultureel erfgoed. De door de Slochter Molenstichting goed onderhouden molens leveren ook een belangrijke bijdrage aan toerisme en recreatie. Dat wordt extra versterkt door de vrijwillige molenaars, die de wieken draaiende houden. De Slochter Molenstichting speelt daar onder meer op in met het organiseren van goed bezochte open molendagen. Ik roep de inwoners van de gemeente op om donateur te worden (of te blijven) zodat de Slochter Molenstichting haar goede werk kan voorzetten.

De gemeente Slochteren is trots op zijn molens en de vele vrijwilligers die deze historie levend houden!

Adrie Scheidema, Wethouder cultuur

De molenaars van De Ruiten

Henk Helmantel: In 1966 kwam ik, door mijn werk bij de Rijkspolitie, in de gemeente Slochteren terecht en toen ik in 1970 trouwde gingen wij wonen aan de Ruitendwarsstraat in Froombosch. Toen ik een paar jaar voor mijn afscheid begon aan de opleiding voor vrijwillig molenaar, kon ik nog niet vermoeden dat die opleiding en daarna het werken met en rond molens mij zoveel plezier zou brengen.

Het 'voor de prins draaien' met poldermolen 'De Ruiten' is al erg bijzonder, maar als -hopelijk binnenkort- het draaivaardig zijn van de molen wordt omgezet in maalvaardig, dan zal ik mij met nog meer voldoening blijven inzetten voor het behoud van dit prachtige monument!

Jakob Kuiper: Ik ben Jakob Kuiper en 48 jaar. Ik heb 20 jaar geleden, samen met mijn vrouw een huis gekocht in Schildwolde. We hebben inmiddels drie kinderen; 2 zonen en 1 dochter. Ik fietste/liep vaak door het natuurgebied bij Woudbloem en zag de 3 molens dan wel staan, maar niet vaak draaien.

Toen ik in 't Bokkeblad de oproep voor de opleiding tot vrijwillig molenaar zag staan, heb ik besloten de (pittige) cursus te volgen, want hoe meer vrijwilligers er zijn, des te vaker kunnen de molens draaien.

Van de redactie

Molenloopbaan J.B.Janssens

Zoals reeds aangekondigd, gaan we de "molenloopbanen" van oud-molenaars en oud-bestuursleden van de Slochter Molenstichting opnemen.

Deze keer is het de beurt aan oud-molenaar J.B.Janssens die jarenlang heeft gemalen op Stel's Meulen in Harkstede.

De familie Janssens heeft in Harkstede gewoond, ging verhuizen naar Schildwolde en is sinds 2007 in Hoogezand gehuisvest.

Janssens is zijn "molenloopbaan" begonnen in Harkstede, midden jaren '80. Hij heeft daar een aantal keren samen met Wolter Bakker gemalen en dat beviel zo goed, dat hij besloot de cursus vrijwillig molenaar te gaan volgen.

Hij meldde zich toen aan bij B.Dijk, maar i.v.m. de vele cursisten, was er nog even geen plaats. Op molen "De Helper" in Paterswolde kon hij toen een aantal maanden lessen volgen bij de molenaar.

Toen hij terecht kon bij B.Dijk reed hij elke zaterdagmorgen naar Vierhuizen om daar de cursus te voltooien.

Theorielessen volgde hij bij de familie Dijk in Den Ham, bij molen Eolus.

Nadat hij het diploma had behaald, kon hij eindelijk aan de slag in Harkstede. Om zo goed mogelijk zijn molenaarswerk te kunnen doen, ging hij ook nog de cursus Korenmolenaar volgen. Stel's Meulen is tenslotte een korenmolen. En hoe gedreven hij was blijkt wel uit het feit dat hij die cursus volgde in Wageningen. Drie maanden lang, één avond in de week, toog hij naar zuid-oost Drenthe, om daar een aantal andere enthousiastelingen op te pikken en samen naar Wageningen te rijden.

Toen kon het echte "werk" beginnen. Samen met de andere molenaars van de Slochter Molenstichting heeft hij de Stichting naam gegeven. Die andere molenaars waren Wolter Bakker, ook op Stels's Meulen, Durk Slagman op de Fraeylemamolens, Van der Zwaag op de Windlust in Overschild, Willem Poort op De Ruiten, Hans Bergman op de Entreprise in Kolham en Jan van Dijken op de Groote Polder.

Tot 2007 is Janssens 1^e molenaar geweest op Stel's Meulen. Zijn gezondheid liet het niet meer toe om nog langer zijn grote passie uit te oefenen.

Wij wensen Janssens en zijn vrouw veel gezondheid toe en hopen ze nog regelmatig op onze molendagen te kunnen begroeten.